

EVAKUÁCIA, UKRYTIE, IMPROVIZOVANÉ PROSTRIEDKY INDIVIDUÁLNEJ OCHRANY

V zmysle zákona NR SR 42/ 1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľ'stva v znení neskorších zákonných zmien a dodatkov rozlišujeme pojmy:

- ▶ **Mimoriadna situácia** sa vyhlasuje a znamená obdobie ohrozenia alebo obdobie pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti na život, zdravie alebo majetok. Po ukončení obdobia ohrozenia účinkami mimoriadnej udalosti sa mimoriadna situácia odvoláva.
- ▶ **Mimoriadna udalosť** znamená živelnú pohromu, katastrofu alebo teroristický útok pričom:
 - a) živelná pohroma je mimoriadna udalosť, pri ktorej dôjde k nežiaducemu uvoľneniu kumulovaných energií alebo hmôt v dôsledku nepriaznivého pôsobenia prírodných síl, pri ktorej môžu pôsobiť nebezpečné látky alebo pôsobia ničivé faktory, ktoré majú negatívny vplyv na život, zdravie alebo na majetok,
 - b) havária je mimoriadna udalosť, ktorá spôsobí odchýlku od ustáleného prevádzkového stavu, v dôsledku čoho dôjde k úniku nebezpečných látok alebo k pôsobeniu iných ničivých faktorov, ktoré majú negatívny vplyv na život, zdravie alebo na majetok,
 - c) katastrofa je mimoriadna udalosť, pri ktorej dôjde k narastaniu ničivých faktorov a ich následnej kumulácii v dôsledku živeľnej pohromy a havárie.
- ▶ **Ohrozenie** je obdobie, počas ktorého sa predpokladá nebezpečenstvo vzniku alebo rozšírenia následkov mimoriadnej udalosti.
- ▶ **Tieseri** je stav, pri ktorom je bezprostredne ohrozený život, zdravie, majetok alebo životné prostredie a postihnutý je odkázaný na poskytnutie pomoci.

Mimoriadna situácia sa vyhlasuje a odvoláva po varovnom signály sirény, prostredníctvom hromadných informacných prostriedkov (rozhlasom, televíziou alebo hlášením obecného rozhlasu). **Po jej vyhlásení sa vykonávajú hlavne tieto úlohy a opatrenia:**

- a) **záchranné práce**, silami a prostriedkami z celého územia, na ktorom bola vyhlásená mimoriadna situácia,
- b) **evakuácia**,
- c) **núdzové zásobovanie a núdzové ubytovanie**,
- d) **použitie základných zložiek integrovaného záchranného systému** a ostatných zložiek integrovaného záchranného systému.

EVAKUÁCIA AKO PROSTRIEDOK ZÁCHRANY ŽIVOTA, ZDRAVIA A MAJETKU

Evakuácia znamená odsun ohrozených osôb, zvierat, prípadne vecí z určitého územia, ktorá sa vyhlasuje až po vyhlásení mimoriadnej situácie, na príkaz príslušného orgánu štátnej správy a samosprávy. Právnické osoby a fyzické osoby – podnikatelia zabezpečujú tieto úlohy vo svojich objektoch (pre zamestnancov a osoby dočasne prevzaté do starostlivosti).

Evakuácia patrí medzi základné druhy kolektívnej ochrany obyvateľ'stva z dôvodu nevyhnutného časového obmedzenia pobytu osôb na ohrozenom území a vykonáva sa organizovane:

- a) krátkodobo** s možným návratom osôb **do 72 hodín**
- b) dlhodobo** s možným návratom osôb **po 72 hodinách**

VŠEOBECNÉ ZÁSADY SPRÁVANIA SA OSOBY V PRÍPADE VZNIKU MIMORIADNEJ SITUÁCIE.

- ▶ Rešpektujte informácie z oficiálnych zdrojov.
- ▶ Nerozširujte poplašné a neoverené správy.
- ▶ Upozornite ohrozené osoby vo vašom okolí.
- ▶ Netelefonujte zbytočne.
- ▶ Nepodcenujte vzniknutú situáciu.
- ▶ Najväčšiu hodnotu má život až potom majetok.
- ▶ Podriadte sa pokynom záchranárov.
- ▶ Pamätajte na sebaochranu a poskytnutie predlekárskej zdravotníckej pomoci.

Pred opustením budovy alebo bytu:

- ▶ Uzatvorte prívod plynu, vody a elektriny.
- ▶ Informujte o vzniknutej situácii spolu bývajúcich vo svojom okolí a pomôžte deťom bez dozoru, chorým a bezvládnym.
- ▶ Pripravte si a vezmite so sebou najnutnejšie veci – evakuačnú batožinu a improvizované prostriedky individuálnej ochrany.
- ▶ Domáce zvieratá zásobte vodou a krmivom minimálne na dva dni.
- ▶ Uzamknite byt.
- ▶ Dodržujte pokyny osôb a príslušných orgánov, ktoré zabezpečujú evakuáciu.
- ▶ Priestor opúšťajte najkratšou cestou, podľa možnosti kolmo na smer vetra.
- ▶ Dostavte sa na určené miesto – evakuačné zberné miesto.
- ▶ Zachovávajte rozvahu!

EVAKUACNÁ BATOŽINA

Hmotnosť evakuačnej batožiny nemá presiahnuť:

- ▶ u dospelých osôb - 50 kg na jednu osobu
- ▶ u detí - 25 kg na jedno dieťa

Evakuovaným sa odporúča, aby si po vyhlásení evakuácie vzali so sebou:

- a) **osobné doklady**, dôležité dokumenty, cennosti, peniaze,
- b) osobné **lieky** a nevyhnutné **zdravotnícke potreby**,
- c) **základné potraviny na dva až tri dni, čaj, vodu**,
- d) **predmety** dennej potreby a **osobnej hygieny**,
- e) **vreckovú lampu, sviečky, zápalky**,
- f) **prikrývku, spací vak**,
- g) **náhradnú osobnú bielizeň, náhradný odev, obuv, nepremokavý plášť**,
- h) **d'alsie nevyhnutné osobné veci.**

SAMOEVAKUÁCIA

Pod samovol'nou evakuáciou sa rozumie neorganizované opúšťanie ohrozeného priestoru. Obcania sa môžu dopraviť do miesta núdzového ubytovania aj vlastnými motorovými vozidlami. Účastníci samoevakuácii sú povinní dodržiavať uvedené zásady:

- a) oboznámiť evakuačnú komisiu obce o vykonaní samo evakuácie,
- b) vykonať opatrenia na zabezpečenie domácnosti proti neoprávnenému vniknutiu,
- c) zabezpečiť hospodárske zvieratá krmovinami a vodou na predpokladaný čas evakuácie,
- d) dodržiavať predpísanú evakuačnú trasu vzhľadom na to, že pri vykonávaní evakuácie sa predpokladá so zvýšenými nárokmi na dopravnú priepustnosť komunikácií,
- e) dodržiavať pri preprave pokyny poriadkových orgánov, najmä nevstupovať do priestorov, ktoré sú postihnuté mimoriadnou udalosťou,
- f) vziať si so sebou doporučenú evakuačnú batožinu a neprekročiť jej stanovenú hmotnosť,
- g) nahlásiť vykonanie samo evakuácie v kontrolnom stanovišti a v mieste ubytovania evakuovaných.

ZÁSADY SPRÁVANIA SA V ÚKRYTOCH

Ukrytie ako prostriedok kolektívnej ochrany obyvateľstva spočíva v zabezpečení ochrany veľkého počtu obyvateľov pred účinkami a následkami pôsobenia mimoriadnej udalosti. Pri pobyte v úkryte je potrebné dodržiavať tieto zásady:

- a) správajte sa zodpovedne a riadte sa úkrytovým poriadkom, dbajte na pokyny obsluhy úkrytu,
- b) neplytvajte vodou a potravinami,
- c) udržiajte čistotu a poriadok,
- d) nepohybujte sa zbytočne po úkryte a nehovorte hlasno,
- e) zachovajte pokoj a rozvahu a vzájomne si pomáhajte,
- f) nafajčite, nepoužívajte otvorený oheň a elektrické spotrebiče.

Zoznam vecí, ktoré je zakázané brať do úkrytu:

- a) zbrane všetkého druhu, alkohol a iné návykové látky, zapáchajúce a ľahkozápalné látky, cigarety, ponorné varice,
- b) objemné predmety, kocíky, periny a pod,
- c) domáce zvieratá, psy, macky a rýchlo sa znehodnocujúce potraviny.

Kolektívna ochrana ukrytím zlučuje komplex opatrení, ktoré vytvárajú podmienky preprežitie obyvateľstva pri úniku nebezpečných látok alebo pri napadnutí zbranami hromadného nícenia. Ukrytie ako hlavný spôsob ochrany sa dosahuje:

Ochrana obyvateľstva ukrytím sa dosahuje hlavne:

- ▶ Vybudovaním potrebného množstva úkrytov požadovanej kvality.
- ▶ Technickým vybavením a diferencovanou odolnosťou úkrytov.
- ▶ Vhodným rozmiestnením a rýchlym uvedením do prevádzky pre účely ukrytia.

IMPROVIZOVANÁ OCHRANA DÝCHACÍCH CIEST A POVRCHU TELA

Improvizované prostriedky individuálnej ochrany sú určené na krátkodobú ochranu dýchacích ciest a očí, pri odchode z kontaminovaného územia, ak neboli vydané ochranné masky a prostriedky na ochranu povrchu tela.

Improvizované prostriedky individuálnej ochrany sa používajú najmä pri:

- ▶ presune osôb do určených ochranných stavieb a vhodných budov pre ukrytie,
- ▶ úniku z priestoru kontaminovaného nebezpečnou látkou do bezpečia,
- ▶ evakuácii obyvateľstva za hranice oblasti ohrozenia.

Ochrana hlavy

Odporúča sa použiť čiapky, šatky, šály, cez ktoré je vhodné natiahnúť kapucnu, prípadne nasadiť ochrannú prilbu (cyklistickú, pracovnú, lyžiarsku a pod.). Najvhodnejším spôsobom ochrany úst a nosa je prekrytie týchto častí flanelovou tkaninou alebo froté uterákom mierne navlhčeným vo vode, vodnom roztoku sódy alebo kyseliny citrónovej. Oči chránime okuliarmi uzavretého typu (potápacské, plavecké, lyžiarske a pod.) Vetracie prieduchy na okuliároch prelepíme lepiacou páskou.

Ochrana trupu

Všeobecne platí zásada, že každý druh odevu poskytuje určitú mieru ochrany, pričom väčší počet vrstiev zvyšuje koeficient ochrany. Na ochranu môžete použiť dlhé zimné kabáty, bundy, nohavice, kombinézy, šuštiakové športové súpravy. Použité ochranné odevy je nutné dostatočne utesniť na krku, rukávoha nohaviciach. Netesné zapínanie a rôzne trhliny v odevu je nutné prelepiť lepiacou páskou. Ku všetkým ochranným odevom je vhodné použiť nepremokavý plášť (plášť do dažďa, plachtu z vhodného materiálu).

Ochrana rúk a nôh

Veľmi dobrým ochranným prostriedkom rúk sú gumené rukavice. Pre ochranu nôh sú najvhodnejšie gumené čižmy alebo kožené vysoké topánky. Pri použití nízkych topánok je vhodné zhotoviť si návleky z igelitových vrecúšok alebo tašiek.

Pri použití improvizovaných prostriedkov ochrany je potrebné dodržiavať nasledujúce zásady:

- ▶ pre dokonalú ochranu musí byť zakrytý celý povrch tela,
- ▶ všetky ochranné prostriedky je nutné čo najlepšie utesniť,
- ▶ na dosiahnutie vyšších ochranných účinkov kombinujte viac ochranných prostriedkov, alebo použite odev v niekoľkých vrstvách

Predkladá : Viliam Nothart